

Resumé af Iliaden og Odysseen.

[Ausonius]

Oversat af Sebastian Persson

A. Resumé af Iliaden

Skulle jeg analysere Homers digt om den trojanske krig i et omfang af begyndelsen og afslutning af Iliaden, ville jeg vise, at han skrev 24 bøger begyndende med Achilleus' vrede og sluttende med Hektors begravelse. Denne opbygning viser nemlig læseren overfladen af det første værk. I virkeligheden dækker den narrative tid ikke hele den trojanske krig men næsten kun slutningen. Skal man tro argumentet, var det en tiårig belejring – det er næsten det niende år og nær afslutningen. Værket indeholder de gerninger, som var værd at erindre i perioden fra Agamemnons udåd og kidnapningen af Briseis ind til Hektors begravelse. Det er ikke perioden, som strækker sig fra ophavet og grundene til krigen og byens udslettelse. Derfor sker det, at den, som ikke kender til litteraturkritik, og som ikke er bevandret i poesiers opbygning, synes, at mange berømte gerninger fra krigens begyndelse ind til Achilleus' skænderi og ikke færre begivenheder fra Hektors begravelse ind til Trojas udslettelse er udeladt. Ved afslutningen af en så lang krig er der en udtalt forventning om sådanne begivenheder.

I et kort essay har jeg gentaget årsagen til den trojanske krig, ophavet, forberedelsen og det, som skete i de foregående år, sådan at den guddommelige digter lader til at have dækket det berømte og alt, som bør fortælles. Begyndelsen til alt dette er Paris' dom mellem gudinderne, så følger udrustningen af flåden, med hvilken han sejlede til Europa, så følger kidnapningen af Helena. De gamles mening om dette er tvedelt: de fleste mente ligesom Homer, at Helena blev ført til Troja, men enkelte mente, at Paris fór vild på rejsen og blev ført til Ægypten. Hans brud på gæstevenskabet rygtedes, og den ægyptiske konge, en yderst retskaffen mand, fjernede Helena med dem, som blev bortført sammen med hende, fra Paris og sendte hende tilbage til Menelaos efter, at Troja endelig var faldet.

1

*Μῆνιν ἄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
οὐλομένην, ἣ μυρὶ Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκεν.*

Iram, diva, refer nati Peleos Achillei
pestiferam, quae mille dedit discrimina Achivis.

Syng os, gudinde, om vreden der greb Peleiden Achilleus,
vreden, den fæle, som voldte Achaierne tusinde kvaler.

Efter at være blevet hånligt afvist, da han bønfuldt Agamemnon om at give datteren tilbage, beder præsten for Apollon Chryses Apollon om hævn. Dernæst fulgte en alvorlig pest. Af den årsag at grækernes hær gik til grunde, tvinger Achilleus en rådslagning igennem og får Kalchas til mod sin vilje at afsløre årsagen til sygdommen. Da årsagen er afsløret, bliver Agamemnon vred på Achilleus, der stik tosset endda havde vovet et angreb på kongen, hvis ikke Athene (Minerva) havde stoppet angrebet fra den afsindigt vrede Achilleus. Briseis, konkubinen, bliver taget fra Achilleus som erstatning for Chryseis, som bliver givet tilbage til sin fader. Derfor rejser Thetis, Achilleus' moder, bevæget over sønnens tårer og mishandling, til himlen. Med erindringen om, at hun sammen med Aigaion (Aegeon) engang forsvarede Zeus' (Juppiter) hævn, gennemtvinger hun det uretfærdige og beder den højeste af guderne om, at han tillader, at trojanerne er de stærkeste i krigen. Da hun erfarer dette, bliver Hera (Juno) vred på sin mand. Men ved hjælp af hån får hun overhånden i skænderiet og beroliges samtidig af Hefaistos (Vulcanus), der under dække af at være rådgiver lægger sig imellem.

2

*Ἄλλοι μὲν ῥα θεοὶ τε καὶ ἀνέρες ἵπποκορυσταὶ
εὐδον πανύχιοι, Δία δ' οὐκ ἔχε νήδυμος ὕπνος.*

Caelestes hominumque genus superabile curis
tranquilla obscuri carpebant munera somni;
at non pervigilem nox irrequieta Tonantem
leniit immodicos volventem corde paratus,
caedibus ut Graium laesum ulciscatur Achillem.
Alle de øvrige guder og stridsvognkæmpende helte

slumrede natten igennem. Kun Zeus lå vågen og søvnløsmens han grublede over hvordan han fik reddet Achilleus' ære og dræbt en hoben Achaiere ved deres skibe.

I en drøm opmuntrer Zeus (Juppiter) Agamemnon med, at tiden til krig er nu, for at han ikke tøver med at kæmpe. Da lederne har indkaldt ham til rådslagning, forklarer han Zeus' (Juppiters) opfordring og den rolige nats drøm. Straks mændene er samlet til krig, afprøver han deres krigsvilje og opfordrer til, at de alle vender hjem, eftersom krigen nærmest er overstået. Odysseus (Ulixes) stopper den forfærdelige afstemning, før alle gør sig klar til hjemrejsen. Han slår endog Thersites, som var deform, snakkesalig og henfalden til at foragte lederne med sin frække sprogbrug. På Athenes (Minervas) bud taler han alle fra at rejse. Dernæst bliver der spist, og hæren bliver udrustet. Ikke anderledes instrueret træder den trojanske hær frem, således som Iris opfordrer den til. Nu følger en opremsning af hærene mand for mand således, at soldaterne, flåderne og lederne nævnes efter fædreland som i et katalog.

3

Αὐτὰρ ἐπεὶ κόσμηθεν ἄμ' ἠγεμμόνεσσιν ἕκαστοι.

Argivos sua quemque acies in bella sequuntur,
dispositi in turmas equitum cuneosque pedestres.

turbida clangentes confundunt agmina Troes.

Hærene var stillet op til slag under hver deres fører.

Troerne stormede frem med råben og skrigen som fugle -

Ligefør slaglinien skal til at angribe, betragter Priamos fra borgmuren den kampklare hær, og Helena giver ham ved selvsyn nøjagtigt besked om de berømte mænd. Dernæst udfordrer Menelaos Paris (Alexander) til tvekamp, han træder frem på trods af Agamemnons advarsel, der bliver gjort en aftale mellem begge folk, og der bliver indgået en hellig pagt om, at Helena følger sejrherren sammen med medgiften. Men Paris bliver slået, vender tilbage til byen og overhører konens kritik. Agamemnon genforhandler overenskomsten.

4

Οἱ δὲ θεοὶ παρ Ζηνὶ καθήμενοι ἡγορόωντο.

Iuppiter interea cum dis genitalibus una
concilium cogit superum de rebus Achivis.

Guderne derimod sad hos Zeus og drøftede sagen,

Det behager Zeus (Juppiter) at ødelægge Troja, og Heras (Junos) stædighed tilskynder ham til det. Da fremskynder Athene (Minerva), at det sker. Hun opdigter en annullering af overenskomsten, og med tilråb fra byen ansporer hun Pandaros, der var trænet i bueskydning. Dette medfører, at krigen bliver endnu mere rå, fordi Menelaos er blevet såret på uhæderlig vis. Efter dette genoptager grækerne krigen, og hærenes møde afgør den til katastrofe for begge parter.

5

Ἔνθ' αὖ Τυδείδῃ Διομήδῃ Παλλὰς Ἀθήνη.

Hic et Tydidem monitum Tritonia Pallas
audaci virtute replet. vomit aurea flammæ
cassis et udantem clipeus difulgurist ignem;
ipse autumnali clarum micat aemulus astro.

Dér fik så Tydeus' søn Diomedes af Pallas Athene
skænket et mod og en kraft til at gøre sig særlig bemærket
blandt Achaiernes mænd og vinde uvisnelig hæder.

For en uslukkelig ild lod hun blusse fra hjelmen og skjoldet,
klar som den sensommerstjerne der overstråler de andre
når den stiger af badet i dybet af oceanet-

Diomedes kæmper energisk med hjælp fra Athene (Minerva). Afrodite (Venus) forsøger også at hjælpe sin søn men trækker sig tilbage efter at være blevet såret. Ares (Mars) bliver også såret og forlader krigen. Nu følger duellen mellem Tlepolemos og Sarpedon, og Tlepolemos, Herakles' (Herkules') søn, bliver besejret i kampen og dræbt.

6

Τρώων δ'οἰώθη καὶ Ἀχαιῶν φύλοπις αἰνῆ.
Solae decertant acies sine numine divum;
cessante auxilio sua cuique exorsa laborem
fortunamque ferunt proprii discrimine fati.
Nu stod striden alene imellem Achaier og Troer.
Hidsig var kampen og gik snart hid, snart did over sletten,

Helenus overtaler sandsigerne til at behage Athene (Minerva), eftersom trojanerne kæmper med en ugunstig krigslykke. Derfor fører Hekuba på Hektors opfordring en peplos til borgen og gennemfører ritualet med møderne. Alexander (Paris) drager i krig efter at være blevet irettesat af sin broder. Glaukon, Lykeios, Aeotolos, og Diomedes er samlet for at kæmpe, under udfordringen erindrer de, at deres fædre havde været venner, og trækker sig tilbage efter at have byttet våben.

7

Ἵσ εἰπὼν πυλέων ἐξέσσυτο φαίδιμος Ἑκτωρ.
Haec ubi dicta dedit, portis sese extulit Hector.
Dette var Hektors ord. Og han skyndte sig ud gennem porten,

Med Athenes (Minervas) og Apollons velsignelse udfordrer Hektor den stærkeste af grækerne. Man bliver enige om ved lodtrækning at vælge ni kampklare ledere til at skulle kæmpe mod ham. Ajax Telamonios indlader sig ene mand på kampen. Under denne bliver Hektor ramt af en sten og trækker sig tilbage til sin egen hær. Herolden, Idaios, søger at mægle i den igangværende kamp. Derfor stilner kampen af, efter de har sendt gaver til hinanden. Hektor bevæbner Ajax med et sværd, Ajax Hektor med et bælte. Som natten falder på, går hærene hver til sit. Den følgende dag sørger de for at begrave de døde. Grækernes skibe bliver endda forstærket med grøfter og volde.

8

Ἦως μὲν κροκόπεπλος ἐκίδαντο πᾶσαν ἐπ' αἶαν.
Aurora in croceis fulgebat lutea bigis.
Morgnen kasted sit slør af safran over alverden.

Efter guderne har holdt råd, bekendtgør Zeus (Juppiter) i kraft af sin magt, at de alle skal bestemme sig for en hær i overenstemmelse med sin pligt, ingen af guderne går derfra med had til eller sympati for hinanden. Han selv rejser til Idabjerget og <skræmmer> grækerne fra vid og sans ved at sende sin terror mod dem <...> i en hårrejsende flugt redder de sig selv hen til forsvarsværkerne drevet tilbage fra grøfterne og jordvoldene. På Zeus' (Jupiters) opfordring afholder Iris Hera (Juno) og Athene (Minerva) fra at hjælpe grækerne, og, da kampen bliver afbrudt af natten, placerer trojanerne som sejrsherre blokadevagter på selve kamppladsen, og i skæret fra mange bål rådslager de hele natten om krigsplanen.

9

Ὡς οἱ μὲν Τρῶες φυλακὰς ἔχον, ἀντὰρ Ἀχαιοὺς

Interea vigilum excubiis cohibentur Achivi

Sådan holdt Troerne vagt. Hos Achaiernes sønner var alting

Efter grækerne var blevet slået i den foregående træfning og var blevet rystet, sammenkaldte Agamemnon lederne. Kongen fremlagde både en flugtplan og en måde at overkomme den natlige sejlads; Diomedes og Nestor talte imod dette. På Nestors opfordring sendes Ajax og Odysseus (Ulixes) til Achilleus for at tilbyde ham store gaver, såfremt han holder op med at være vred og hjælper til med de udmattende opgaver. Men Argivernes udsendinge vender tilbage irriteret over ikke at have opnået målet, i det Achilleus hårdnakket fortsætter med at være vred.

10

Ἄλλοι μὲν παρὰ νησὶν ἀριστῆες Παναχαιῶν

εὐδὸν πανύχιοι μαλακῶ δεδμημένοι ὑπνω

Cetera per naves somno sopita iacebat

turba ducum, solum cura anxia vexat Atridem.

Ved deres langskibe sov de andre Achaiiske fyrster

roligt natten igennem, betvunget af blidelig slummer.

Kun Agammenon, den stolte Atride, folkenes hyrde,

favnedes ikke af søvnen, men lå og tumled med tanker.

Om natten opdager de spionen Dolon og angriber ham, som ansporet af Hektors løfter havde berettet det, han fandt ud af ved grækernes møde. De dræbte ham på det sted, han blev fanget, efter han havde fortalt alt. Fra ham erfarer de thrakerkongen Rhesos' ankomst, og de fælder ham og tolv andre. Samtidig bortfører de hans præmie og symbol på hans lovløshed: hestene så berømte for deres hvidhed og hurtighed, at de overgik sneen og vinden.

11

Ἦως ἐκ λεχέων παρ' ἀγαυοῦ Τιθωνοῖο
Tithoni croceum linquens Aurora cubile
spargebat terras, referens opera atque labores.
Eos stod op fra den stolte Tithonos' seng for at bringe
lys til de evige guder og menneskers jordiske slægter.

Alle grækerne kæmper fremragende men uden held. Den ukendte masses slag begynder efter, grækernes ledere er blevet såret. Ved et lykketræf bliver Achilles mildnet lidt og sender Proklos af sted for ved sin tilstedeværelse at rekognoscere. Da han er vendt tilbage og har fortalte om fjendens tilstand, undersøger han Eurypolos for sygdom fra et sår og helbreder ham ved at forbinde såret med lægemidler.

12

Ὡς ὁ μὲν ἐν κλισίῃσι Μενoitίου ἄλκιμος υἱός.
Actorides foveit Eurypylum dum vulnere fessum.
Således plejed Menoitios' søn Eurypylos' vunde

Tingene går ikke godt hos grækerne; de mest fremtrædende af lederne er blevet såret, og hæren slået på flugt eller slået af frygt, de forudser derfor deres sidste time. Trojanerne bestiger igen murene ved flåden, krydser jordvolden og glæder sig over succesens tvetydige tolkninger. Således river Sarapedon en del af muren ned, Hektor ødelægger porten med et klippekast, og kampen bringes ned til selve skibene.

13

Ζεὺς δ'ἔπει οὖν Τρώας τε καὶ Ἑκτορα νηυσὶ πέλασσε.

Iuppiter admovit Troas atque Hectora classi.

Nu da Zeus havde bragt de Troiske kæmper og Hektor tæt på skibene,

Poseidon (Neptun) bevæges af Arkaiernes ulykke og som hjælp skrider han ind for at sikre skibene. Han påtager sig en sandsigers skikkelse og opfordrer de to Ajax'er til kamp og ansporer på det kraftigste den resterende mængde gennem sin dominerende tilstedeværelse. Idomeneus glimrer i den fremragende krig. Trojanerne, som allerede er på tilbagetog, styrker Hektor igen, og begge hære kæmper med et kæmpe brøl.

14

Νέστορα δ'οὐκ ἔλαθεν ἰαχὴ πίνοντά περ ἔμπησ.

Concussit quamvis potantem Nestora clamor

attonitasque aures pepulit gravitate tumultus.

Vel sad Nestor og drak, men brølet var uoverhørligt.

Efter at have lånt Venus' bælte (som kaldes jernbæltet) går Hera (Juno) til Zeus (Juppiter) ved Ida bjergets egn. Sønnen bliver vækket, sådan at han bringer guden til at sove <...> og dernæst ødelægger hun hans natlige vågen med sine hustrulige lokkemidler. Poseidon (Neptun) ignorerer hende og genrejser ganske åbenlyst den græske krigslykke. Den leukriske Ajax kæmper bedre end de andre.

15

Αὐτὰρ ἔπει διὰ τε σκόλοπας καὶ τάφον ἔβησαν

Iam vallum fossamque super Troiana inventus

institerat, captae minitans incendia classi.

Men da de havde passeret de spidsede pæle og graven

Zeus (Juppiter) vækket af sin søvn ser, at kamphandlingerne er blevet genoptaget, og at trojanerne bliver slået tilbage, idet Poseidon (Neptun) favoriserer grækerne. Således under Heras (Junos) skarpe anklage og broderens trusler, som er overbragt af Iris, beordrer han, at hjælpen skal ophøre. Han sender selv Apollon af sted for at helbrede Hektor, og tillader ikke, at frygernes krigslykke genoprettes. Dernæst kæmper Ajax Telamonijs fremragende, og, eftersom han har dræbt rigtig mange fjender, er samlingen af skibe sikker.

16

Ὡς οἱ μὲν περὶ νηὸς ἐϋστέλμοιο μάχοντο.

Dum face, dum ferro celsam affectare carinam

Troes et Argolici pergunt defendere reges.

Således kæmpede de om det velbetoftede fartøj.

Fra sin lejr ynker Achilleus grækernes tilstand i den sidste time og tillader, at Patroklos bliver bevæbnet. Efter han har anført myrmidonerhæren og snydt trojanerne, der er skræmt ved synet af Achilleus, slår han dem, der myldrer over forsvarsværkerne, og som blindet af frygt står i vejen for hinanden, tilbage til den åbne mark. Dernæst angriber han og dræber Sarapedon sammen med en stor mængde af fjender, men bliver selv dræbt af Hektor efter først at være blevet såret af Euphoborus.

17

Οὐδ' ἔλαθ' Ἀτρείος υἱόν, ἀρηΐφιλον Μενέλαον.

Actoridem caesum nec te, Menelae, fefellit.

Krigsgudens ven Menelaos bemærkede straks at Patroklos

var blevet fældet og dræbt

Kampen fortættes ved Patroklos' lig, da hærene igen går hver til sit, grækerne for at forsvare kroppen, trojanerne for at stjæle liget til underholdning. Menelaos dræber Euphoborus, og Hektor bevæbnes med byttet fra Achilleus som et symbol på den ærefulde gerning. Budbringeren af det nylige tab, Antilochus, skynder sig på Me-

nelaos' opfordring til Achilleus. Efter han og Merio er nået inden for skibenes forsvarsværker, ligger hele krigsbyrden på Menelaos og de to Ajax'er.

18

Ὡς οἱ μὲν μάρναντο δέμας πυρὸς αἰθομένοιο.

Dum furit in medio valli vis ignea Martis.

Medens det flammed af kamp imellem de andre på sletten,

Achilleus begræder Patroklos' død på en medlidenhedsvækkende måde. Hans moder taler beroligende til ham, der er stærkt påvirket af sorg. Hun lover at venens død ikke vil være uhævnnet, og at hun vil bringe ham våben fra Hefaistos (Vulcanus). I mellemtiden sender Hera (Juno) Iris af sted, ved hendes tilstedeværelse går Achilleus over murene skønt ubevæbnet, og skræmt fra vid og sans flygter trojancerne oven i hinanden, og rædselen spreder sig vidt og bredt. På samme tidspunkt bønfalder Thetis Hefaistos (Vulcanus) hele natten, og han frembringer en himmelsk udrustning i taknemmelighed til nymfen.

19

Ἦὼς μὲν κροκόπεπλος ἀπ' Ὀκεανοῖο ῥοάων.

Oceanum interea surgens Aurora reliquit.

Eos med safransløret steg op fra Okeanos' strømme

Achilleus ifører sig den himmelske udrustning, Hefaistos' (Vulcanus') værk og en gave fra moderen. Dernæst, efter grækernes ledere er indkaldt til møde, arkiverer Achilleus sin vrede under forglemmelse, og kongen beriger ham med de lovede gaver i hele forsamlingens nærvær. Da soldaterne får ordre til at spise, undlader han selv at spise. Dernæst fører han en slagfærdig og stålsat hær i krig.

20

Ὡς οἱ μὲν παρὰ νηυσὶ κορωνίσινι θωρήσσονται.

Iamque adeo celsis armati e navibus ibant

milia quot magnis umquam venere Mycenis.

Således rusted Achaiernes folk sig ved skibenes leje

Som om begges hære var blevet fornyet, genoptages kampen mellem de to hære. Dernæst bliver gudernes velvilje med Zeus' (Jupiters) tilladelse delt mellem parterne: Hera (Juno) og Athene (Minerva) kæmper for grækerne, og Poseidon (Neptun), Hermes (Merkur) og Hefaistos (Vulcanus) er ikke langsomme til at slutte sit til dem, derimod hjælper Apollon sammen med Afrodite (Venus), Artemis (Diana) sammen med moderen og Ares (Mars) sammen med Scammander trojanerne. Skønt han støtter grækerne, fjerner Poseidon (Neptun), omhyllet i en sky, Aeneas, som med ringe hjælp fra guderne og manskabet var i tvekamp med Achilleus.

21

Ἄλλ' ὅτε δὴ πόρον ἴξον ἐϋρρείος ποταμοῖο.

Intulerant fluvio trepidas fuga foeda catervas.

Men da de nåede til vadestedet i Xanthos'

Trojanerne var af frygt og skræk flygtet helt til Skamandros flodens bank, hvor der ikke længere var meget plads at flygte på, eftersom floden går over sin breder <...> dér besejrer Achilleus tolv trojanske ungersvende som et offer til Patroklos' helvede. Efter Achilleus er vendt tilbage til slagmarken, kæmper gudernes velvilje en passant for hver sin del. Trojanernes hær bliver slået i mod byens mure af sejrherren, der forfølger den.

22

Ὡς οἱ μὲν κατὰ ἄστυ πεφυζότες ἠΰτε νεβροί.

Pulsa metu Phrygios lustrabant agmina muros.

De der på flugt var nået til byen så rædde som råkid,

Hektor indgår en tvekamp med Achilleus, Priamos og Hekuba beder ham om ikke at kæmpe, Athene (Minerva) derimod opfordrer ham i Deifobos' skikkelse til at kæmpe. Hektor bliver besejret, og bundet til vognen bliver han trukket tre gange rundt om Trojas mure. På grund af sejrherrens vrede bringes den sønderslået krop til skibene som hævn for Patroklos og gemmes til yderligere ydmygelser.

᾽Ως οἱ μὲν στενάχοντο κατὰ πόλιν, αὐτὰρ Ἄχαιοί.

Troia vacat lacrimis, ludis Argiva iuventus.

Således græd de i byen. Men straks da Achaiernes sønner

Der afholdes gravlege til Patroklos' ære, ved hvilke Diomedes sejrer i hestevædeløb, Odysseus (Ulixes) i brydning og løb, og andre sejrer i andre former for kamplege.

Λῦτο δ' ἄγων, λαοὶ δὲ θοὰς ἐπὶ νῆας ἕκαστοι.

Quisque suas repetunt misso certamine naves.

Dermed var festen forbi, og de gik til hver deres egne hurtige skibe.

Zeus (Juppiter) sender Thetis ned til sønnen med besked på, at han skal holde op med at rase mod den døde og respektere menneskeskæbnen i den døde fjende ved at give kroppen tilbage til begravelse. Med det samme ordre opfordrer Iris Priamos til at købe sin døde søn tilbage. Med Hermes (Mercur) som guide rejser han mellem fjendens nattevagter, når bønfoldende Achilleus, begræder og begraver med et ligfølge sønnen, han har købt.

B. Resumé af Odysseen

1

Ἄνδρα μοι ἔννεπε, Μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλά

Dic mihi, Musa, virum, captae post moenia Troiae

qui mores hominum multorum vidit et urbes.

Muse, fortæl mig om manden, den aldrig forlegne, der flakked

viden omkring da han først havde styret det hellige Troja.

På Zeus' (Jupiters) vilje rejser Athene (Minerva) til Ithaka og iklæder sig tafiernes leder Mentis' skikkelse og overtaler Telemachos til at rejse til Nestor og Menelaos, der nyligt er vendt sikkert tilbage og må vide noget om Odysseus (Ulixes). På Phemius bejlerens opfordring begynder kitharisten på en sørgelig sang om den uheldige hjemrejse fra Troja, der spredte grækerne til alle sider. Penelope, der er gået ned fra stuen, opfordrer ham til at synge noget andet, fordi en så sørgelig historie går hende på.

2

Ἵμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς.

Oceano extulerat roseos Aurora iugales.

Men da der oprandt lys af den rosenfingerede Dawning,

Telemachos driver de ithakensiske bejlere ned i hallen, og dér fremlægger han foreslag om en rejse, efter at han havde beklaget sig over mishandlingen af hjemmet og ødelæggelsen af ejendelene. Antinoos, som havde forbudt ham at rejse, før end moderen giftede sig, modsætter sig. Efter en længere diskussion bliver rådet opløst. Telemachos drager ned til kysten, uden at bejlerne opdager det. Mens han beder Athene (Minerva) om at hjælpe sig, forbereder han det nødvendige, mens gudinden, som snød både befolkningen og Telemachos selv ved at være i Mentors skikkelse, hjælper ham hel skindet igennem. Altså efter skibet var blevet udrustet og ført til havs, forlod Athene (Minerva) og Telemachos havnen ved aftenstide.

3

Ἡέλιος δ' ἀνόρουσε, λιπῶν περικαλλέα λίμνην.

Iam sol Oceano radiatos prompserat ortus.

Solen forlod sin dejlige strøm og stod over himlens
kuplede hvælving

Telemachos udspørger Nestor om faderen og lærer intet nyt fra den uvidende. Men den efterfølgende dag opfordrer den gamle ham til sammen med sønnen Pisistratos at rejse til Menelaos. Med det råd tøver de ikke. Den næste nat logerer de i Pheras by hos Diocles, og dagen efter når de Lakedaimonien.

4

<Οἱ δ' ἴξον κοῖλον Λακεδαίμονα κητώεσσαν>

Iamque adeo ventum validae ad Lacedaemonos arces.

I Lakedaimon imellem de kløftede bjerge

Menelaos modtager venligt Telemachos og hans følgesvend, og allerede ved aftenstide ved de noget om Odysseus (Ulixes). Den anden dag forklarer Menelaos hele hjemrejsen og fortæller, at nymfen Kalypsos løfter og tillokkelser holder Odysseus (Ulixes) tilbage på øen Ogygia. Dette har en Proteus fortalt ham, da han spurgte til de græske ledere. Men efter bejlerne har opdaget Telemachos' afrejse, sejlede de tyve, som selv havde meldt sig, i et skib forberedt til at skabe et baghold for ham, når han vendte hjem. Altså ved øen Asteria, som ligger mellem Ithaka og Samos, forventer de i ly at have mulighed for et baghold.

5

<Ἦώς δ' ἐκ λεχέων παρ' ἀγαυοῦ Τιθωνοῖο.>

Liquerat in tepido Tithonum Aurora cubili.

Eos stod op fra den stolte Tithonos' seng

Heremes (Merkur) flyver til øen Ogygia, for at Kalypso forskrækket af Zeus' (Jupiters) formaninger lader Odysseus (Ulixes) rejse væk. Denne begiver sig alene af sted på en hurtigt og tilfældigt samlet tømmerflåde. På den 18. dag ødelægger en storm,

som den aggressive Poseidon (Neptun) ophidser på grund af sin vrede, tømmerflåden. Denne ulykke efterlader ham med det sidste håb og af barmhjertighed redder gudinden Ino ham, mens han forgæves forsøger at svømme. Hun lægger den svømmende i sin hovedbeklædning, som hun har taget af hovedet. Ved hjælp af opdriften fra beklædningen når han helt til faiakernes kyst.

6

<Ὠς ὁ μὲν ἔνθα καθέυδε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς.>

Carpebat somnos dudum aerumnosus Vlixes.

Dér sov altså den sejt udeholdende lyse Odysseus,

Efter Odysseus (Ulixes) var svømmet op på faiakernes kyst, overmandede han sin træthed med søvn. Men da pigen Nausicaa, kong Alkinoos datter, leger med sine jævnaldrende på stranden, rejser han, som var nøgen og kun dækket af blade over sin kønsdele, sig vækket af sin søvn. Da han kaster sig bønfaldenede for kongedatterens knæ, vækker han inspireret af Athene (Minerva), en sund medlidenhed og i en vogn får han lige ved Athenes (Minervas) tempel, som er foran byen, tøj. Da kvindens skamfølelse således er overvundet, kører han videre, og der ærer han den guddom, han kender, med sine sædvanlige bønner.

7

<Ὠς ὁ ἔνθ' ἤρᾱτο πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς.>

Orabat superos dudum Laertia proles.

Således bad den hærdede helt Odysseus i lunden.

Athene (Minerva) skifter skikkelse til en tjenerinde og fører først Odysseus (Ulixes) til byen og dernæst til kongepaladset. Da spurgte Arete, Alkinoos hustru, ham, hvorfra han havde tøj, hvorfra han stammede og hvilken skæbne, der havde bragt ham hertil. Hun bad ham være ved godt mod, og overvundet af aftenen går hun til ro.

8

<Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς.>

Iam caelum rutilat roseis Aurora quadrigis.

Men da der oprandt lys af den rosenfingrede Dagning,
Af Odysseus (Ulixes) lærer Alkinoos lidt efter lidt rejsens besværligheder at kende. Til et møde i forsamlingen forklarer han på adelens opfordring gæstens ankomst og ulykken ved en længere flakken omkring. Efter Odysseus (Ulixes) var blevet tilkaldt, beordrer han Demodocus at spille kithar. Da han sang om den trojanske hest og om den trojanske krig, fik han Odysseus (Ulixes) til at græde ved mindet om hændelserne. Da han omhyggeligt forsøger at skjule tårene enten ved at ændre grimasse eller tørre øjne i tøjet, vendte alle og i sær kongen opmærksomheden mod ham. Da Alkinoos har opdaget årsagen til gråden, opfordrer han til, at Odysseus godmodigt lover at fortælle alt, han har måtte lide, i kronologisk rækkefølge.

9

<Τὸν δ' ἀπομειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς.>

Tum vice sermonis fatur Laertius heros.

Dette var svaret han fik af den snilde, forslagene Odysseus:

Her er fire fortællinger om Odysseus' (Ulixes') omflakken samlet. Alkinoos beder ham nemlig om at fremlægge de mange rejser i rækkefølge, sådan at han først rejste fra Troja (Ilium) og blev ført til Kikona. Efter at have bekæmpet staten Ismarus dér og have mistet mange mænd forlod han det i flugt, og dernæst drev han til Maleia et forbjerg på Lakonika. Derfra kom han til lotofagerne og straks efter med et skib til Kyklopernes ø, som lå lige over for lotofagerne. Efter at have skjult skibet omhyggeligt trænger han sammen med sine tolv følgesvende ind i Polyfems hule. Da Polyfem har spist det blodige måltid, som han havde skaffet sig ved at dræbe mandskabet, bliver han fuld af den vin, som Odysseus (Ulixes) havde medbragt. Da han havde lagt sig til at sove, blænder Odysseus (Ulixes) ham som en straf for hans barbarisme.

10

<Αἰωλίην δ' ἐς νῆσον ἀφικόμεθ'. ἔνθα δ' ἔναιεν.>

Aeoliam ventorum agimur patriamque domumque.

Snart kom vi frem til en flydende ø, Aiolia kaldet,

Her fortæller han, at han var nået til Aeolia og havde fået gaver af vindenes konge, som venligt havde givet ham vindene indelukket i et skind for at hjælpe til, at han kunne sejle sikrere. Da han nærmede sig Ithaka, havde han lænet sig tilbage i søvnen, og hans ledsagere, som troede, at der var nogle rigdomme i skindet, havde løsnet snorene, medens han sov, og, da vindene vendte sig i mod dem, blev de ført væk fra fædrelandet. Dernæst ligesom Antiphates og Laestrygona blev ført bort, der mistede han dér de andre skibe på nær et og ankom til Circes kyst. Der forvandles Eurylochus og de ledsagere, der var gået med ham i for vejen, til vildedyr af den magtfulde gudindes trolddom, han selv ville have oplevet noget lignende, hvis ikke han med Hermes' (Merkurs) hjælp var sluppet. I anerkendelse af hans styrke gennemtvinger han, at de andre ledsagere får deres gamle form tilbage.

11

<Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἐπὶ νῆα κατήλθομεν ἠδὲ θάλασσαν.>

At postquam ventum ad naves et litora ponti.

Og da vi var nået frem til skibet ved bredden af havet,

Efter at være rejst fra Circe når han til Avernus, som er stedet, man mener, fører ned til de døde. Der bliver de hellige ritualer fuldført, han fylder en voldgrav med blod fra offerdyr og tillader ikke de omkringflyvende ånder at røre "floden", førend, sådan som Circe havde tilrådet, Teiresias har drukket. Der ser han flere helte, han knytter opremsning af dem med de gamle fortællingers store charme.

12

<Αὐτὰρ ἐπεὶ ποταμοῖο λίπεν ῥόον Ὠκενοῖο.>

Iamque adeo Oceani liquidos pede liquerat amnes.

Og da vi havde forladt Okeanos' mægtige flodløb

Da Teiresias har fortalt ham det, han bør vide, vender han tilbage til Circe, og hun fortæller ham, hvordan han undgår de andre fare: hvordan han når forbi sirenerne og den skibsdræbende sang, hvordan han sejler forbi Scylla og Charybdis, de berømte monstre fra det sikilske hav. Efter at have overvundet disse onder ikke uden hård anstrengelse, når han til Sicilien, hvor de andre ledsagere indfanger So-

lens ubevogtede kvæg. Dette havde han forgæves forbudt dem, og på grund af mordet på kvæget bliver de hjem søgt af gruelige syner. Næppe er de sejlet derfra, førend et lyn dræber dem alle som én undtagen Odysseus (Ulixes), som klynger sig til vraggods og hjulpet af sin redningsplanke svømmer han alene til øen Ogygia.

13

ᾠς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ.

Conticuere omnes intentique ora tenebant.

Det var hans ord. Og alle som én var de tavse og stille,

Efter at have fortalt alt, som han havde oplevet på sin omfangsrige omflakken, modtager han flere gaver fra faiakernes adelige. De giver ham et skib og alle nødvendigheder til skibet, og medens han sover, når han efter en ganske rolig rejse til Ithaka. Og dér i den fædrene havn hviler han sammen med alle gaverne og bliver uden at vide det sat i land. Medens hans sover, vender faiakerne hjem.

14

Αὐτὰρ ὁ ἐκ λιμένος προσέβη τρηχέϊαν ἀταρπὸν.

Egreditur portu tenuis quo semita ducit.

Nede fra bugten gik han ad den stejle og stenede bjergsti

Da han vågner, genkender Odysseus (Ulixes) ikke uden at være forvirret havnen og fædrelandets kyst og undres over, at han er ankommet, sat i land og efterladt, ligesom han helt uvidende søger efter alle gaverne. Efter han finder dem uskadt, gemmer han dem så sikkert, han kan, og styrket af Athenes (Minervas) råd går han forklædt som en skibbruden tigger til svinehyrden og slaven Eumaeus. Eumaeus spørger, hvem han er, og han siger han er Cresius, som på vej til Troja blev ført til Ægypten. Som aften falder på, dækker han på grund af den vedvarende regn den meget triste Eumaeus i sin kappe. Og dér overvejer han mangt og meget og falder endelig til ro.

15

Ἡ δ' εἰς εὐρύχορον Λακεδαίμονα Παλλὰς Ἀθήνη.

<At> Lacedaemonias arces Tritonia Pallas.

Pallas Athene var rejst til det mægtige land Lakedaimon

Athene (Minerva) fortæller Telemachos i en drøm, at han skal vende hjem, og han står tidligt op og beder Menelaos om lov til at rejse hjem. Dette får han venligt lov til og går ned til båden i havnen Pylius. Han sender Pisistratos tilbage til byen og faderen og forlader hurtigt kysten. Med på rejsen har han Theoclymenus en argivisk spåmand, en af dem Melampus Amythoaniden oplærte. Efter at have undgået bejlernes baghold ankommer han til fædrelandet og beder sine følgesvende om at søge mod havnen, medens han selv af omveje går til marken og Eumaeus.

16

Τὼ δ' αὖτ' ἐν κλισίῃ Ὀδυσσεὺς καὶ δῖος ὑφορβός

Commune Eumaeus mapale et divus Vlixes.

I deres skur var de to, Odysseus og svinenes hyrde,

Telemachos sender Eumaeus til moderen med bud om sin hjemkomst, selv genkender han på Athenes (Minervas) ønske sin fader, og sammen planlægger de hvad, der nu skal ske. Men da Penelope har hørt om sønnens hjemkomst, går hun ind til forsamlingen af bejlere, så langt som hendes skamfølelse tillod det, og efter at have anklaget dem, der lagde baghold for sønnen, forlader hun dem lige så vred som ked af det.

17

Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς.

Iam caelum roseis rutilat Tithonia bigis.

Men da der oprandt lys af den rosenfingrede Dawning,

Telemachos fortæller sin bekymrede moder om rejsen. Odysseus (Ulixes) går med Eumaeus som hjælp til byen. Han går ind i huset, hvor bejlerne spiser, og ved at halte omkring tigger han sig til mad. Dernæst bliver Antinoos vred. Penelope forbander ham på grund af den umenneskelig dåd og sender Eumaeus afsted, for at kalde fjenden, således opførte han sig nemlig, til sig. Han takker for invitationen men kræver at komme om aftenen.

Ἦλθε δ' ἐπὶ πτωχὸς πανδῆμιος, ὃς κατὰ ἄστυ.

Irus ades populo per mendicabula notus.

Nu kom den bytigger til der plejed at betle sig gennem

Medens Odysseus (Ulixes) tigger inden for egne fire vægge, nærmer en anden og ligeså fattig person sig, Irus, en populær ithakier, der som sinke var vant til at tigge ved korsveje. De bar begge fattigdommens åg som i en konkurrence, der gik fra ord til næver. På bejlernes opfordring bliver gedindvolde foreslået som præmie, for at kampen skal blive hårdere. Odysseus (Ulixes) kaster altså som sejrherre en halvdød Irus på porten som svar på de latterlige tilråb. Penelope afkræver også bejlerne gaver for hendes værdigenstande og erfarer alles planer om at gifte hende bort. Planer som måske tids nok bliver realiseret af den, de begærer.

Αὐτὰρ ὁ ἐν μεγάρω ὑπελείπετο δῖος Ὀδυσσεύς

At patre interiore domus secretus Vlixes.

Men i sin herlige hal blev helten Odysseus tilbage

Sammen med Telemachos fjerner Odysseus (Ulixes) alle våbene fra midten, og de vurderer faren fra bejlerne, sådan at de ikke efterlade enten en genstad til forsvar eller angreb eller noget, fjenderne enten kunne spare kræfter eller angribe med. Dernæst går han med hendes tilladelse til Penelope og der, som Eumaeus havde sagt, lyver han sig til at være kretenser og opdigter at have rejst venskabeligt med Odysseus (Ulixes). Straks da Euryclias, hans amme, vasker hans fødder i overenstemmelse med reglerne for gæstevenskab, opdager hun og rør det ar, han fik, dengang han blev såret af en vildsvinetand i Parnasum. Ved dette tegn erkender hun, at han er hendes fostersøn, men han tvinger hende til ikke at spørge yderligere eller til at sladre.

<Αὐτὰρ ὁ ἐν προδόμῳ εὐνάζετο δῖος Ὀδυσσεύς.>

[Iamque proceres genua amplectens orabat Vlixes]

Ude i forhallen redte den gæve Odysseus sit leje,

<...> Medens bejlerne spiser, kaster Ctesippus et okseben mod Odysseus (Ulixes), men den når ikke sit mål. Theoclymenus derimod kendt blandt ithakaierne for sin evne til at se fremtiden spår bejlernes undergang. De griner længe hånligt af ham og udelukker ham rasende fra bordet og huset.

Τῇ δ' ἄρ' ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.

Hic mentem dedit Icariae Tritonia Pallas.

Nu satte Pallas Athene, gudinden med lynende øjne,

Odysseus (Ulixes) stoler på Eumaeus' og Philoetius' troskab og evner og afslører hvem, han er. Efter den erkendelse behager det at foranstalte bejlernes nedslagtning på et belejligt tidspunkt. Odysseus (Ulixes) angriber bejlerne med list, sådan at de må tåle, at de gamle mænd bliver prøvet ved at skulle spænde buen. Hvis nogen spændte den så let, som kun Odysseus (Ulixes) kunne, ville han få præmien: retten til at gifte sig med Penelope. Men da bejlerne, tåbelige og løgnagtige, sætter sig imod, at Telemachos, forsøger det, den udvalgte ungdom forgæves havde forsøgt, overdrager han med de andres velsignelse Odysseus (Ulixes) retten til at prøve. Her kommer den første beundring af styrken til syne, og de andre, hvis slaphed den gamle tigger havde røbet, rødmer på grund af deres egen vanære.

<Αὐτὰρ ὁ γυμνώθη ῥακέων πολύμητις Ὀδυσσεύς.>

Squalentes umeris habitus reiecit Vlixes.

Da rev den snilde Odysseus med ét sine pjalter af kroppen

Odysseus (Ulixes) spænder buen og sigter på et sted over hovedet, og da dørene var lukket, for at man ikke kunne flygte ud af dem, og de fleste var fulde af vinen, lamslået over den nye situation eller i gang med at overveje et eller andet andet, gennemfører han det. Han gennemborer Antinoos som den første af dem alle, han havde overgået de andre i frækhed og skamløshed. Efter at have bevæbnet sig selv, angiver Eumaeus, Telemachos og Philoetius den forvirrede mængden. Alle bliver dræbt, kun to bliver sparet, Pheius kitharspilleren, som var tilkaldt i kraft af sit arbejde og ikke havde gjort noget skændigt i Odysseus' (Ulixes') hjem, og Medons, budbringeren, hvis mådehold selv Telemachos roser. De, der var med Telemachus, dræbte Melanthius, en af Odysseus' (Ulixes') slaver, som altid på grusommeste vis havde oprustet bejlernes uforskammethed. Dernæst hængte de de tolv piger, som havde opført sig skammeligt med bejlerne. Da mordene stopper, tænder Odysseus (Ulixes) ild og renser hjemmet med hellig røgelse og svovl.

23

<Γρηὺς δ' εἰς ὑπερῶ' ἀνεβήσεται καρχαλόωσα.>

Chalcidium gressu nutrix superabat anili.

Frydefuld iled den gamle da op i højenloftsstuen

Ammen Euryclyia vækker Penelope og fortæller hvad, der er sket. Da hun ser sin husbond komme i mod sig bliver hun overbevist om, at han ikke er en tilfældig person og afprøver, om det er ægtemanden, ved at spørge ham om sovekammerets regler og placering af ægtesengen. Odysseus (Ulixes) bliver genkendt. Dernæst har de samleje og bruger hele natten på at tale sammen. Her er samlet en elegant og meget passende forfattet gentagelse af alle de prøvelser, Odysseus (Ulixes) har været udsat for.

24

<Ἑρμῆς δὲ ψυχὰς Κυλλήνιος ἐξεκαλείτο.>

Tartaream vocat in sedem Cyllenius umbras.

Herskeren over Kyllene, Hermeias, kaldte de dræbte bejlernes sjæle til mønstring.

Hermes (Merkur) fører sjælene fra det nylige masse mord ned til underverden samlet i skarevis. Her samler heltene sig om Agammenon, de undrer sig over den massive mængde af unge, som vandrer i én kolonne og får årsagen til dødsfaldet at vide. Nu prises Odysseus' (Ulixes') styrke og Penelopes ærbærhed også i underverden i sær af Agammenon, som havde en skæbne ulig de to. Odysseus (Ulixes) rejser til faderen Laertes på landet, og den gamle bliver rørt af hans uventede tilbagekomst og fortællingen om hans oplevelser. Han bliver påvirket af Odysseus ved at erfare de prøvelser, denne har måtte udstå. Dernæst ankommer bejlernes fædre for at hævn mordet på de unge, på grund af planlægning og hurtig kommunikation ankommer de til landet før end forventet. Men Odysseus (Ulixes) gør dem mere venligsindet og flygter. Men, medens hadet vokser, og en større revolution eller omvæltning efter Zeus' (Jupiters) vilje er forventelig, stiger Athene (Minerva) ned og foranstalter et ønske om at berolige begge parter på fredelig vis – et skridt på vejen mod at glemme fortiden.

Efterord

Blandt Decimus Magnus Ausonius' (310-394) skrifter er der i enkelte håndskrifter overleveret et lille forunderligt skrift kaldet *Periochae Homeri Iliados et Odysssiae*. Skriftet lader sig ikke umiddelbart forstå, men titlen gør det klart, at vi har at gøre med et resumé (*periochae*) af *Iliaden* og *Odysseen*. Hvorfor værket er overleveret sammen med Ausonius' skrifter og sagtens kunne være af ham samt en ledetråd til forståelsen af værket kan anskuliggøres ved en kort gennemgang af Ausonius' liv. Ausonius blev født i Burdigala (Bordeaux) omkring år 310 og fik sin uddannelse i Tolous fra 320 - 328 og senere i Bordeaux, hvor han også kom til at virke som "professor" først i grammatik og senere i retorik. I 364 fik han ansvaret for at uddanne den senere kejser Gratian, efter denne ansvarsfulde post beklædte han flere vigtige embeder. Omkring år 384 trak han sig tilbage og døde omkring år 394. Ausonius er altså gennem hele sit liv tæt knyttet til den romerske uddannelsesinstitution, som den så ud i senantikken.

Ausonius er altså en konsekvens af den nordlige ekspansion af romerriget, som begyndte med Caesar. Han er med andre ord et resultat af den dannelse, som opstod i mødet mellem den græsk / romerske kultur. Det er på den baggrund, vi må søge en forklaring på resuméet. Nødvendigheden af et sådant resumé fordrer, at man har undervist i græsk og i *Iliaden* og *Odysseen*. Spørgsmålet er, hvad skulle man med sådanne resumeer? I besvarelsen af det spørgsmål kommer to andre tekster os til hjælp: Quintilians *Institutio oratoria* (talerens dannelse) og *Hermeneumata Pseudodositheana*. Quintilian har i sit værk følgende betragtning over det græske sprogs rolle i uddannelsen (*Inst. or.* 1.1.12-14):

»Jeg foretrækker, at drengen begynder med det græske sprog, fordi han, om han vil eller ej, tilegner sig det latinske, som de fleste taler. Desuden fordi han først skal lære de græske fag, hvorfra vores også stammer. Jeg ønsker dog ikke, at dette gøres så pedantisk, at han, som man ofte gør, lærer og taler græsk for længe. Dette skaber nemlig mange udtalefejl, de fremmede lyde ødelægger nemlig udtalen – og det skaber sproglige fejl – fordi den hyppige brug af de græske idiomer gør, at de hænger ved, også når man taler et andet sprog. Latinene bør altså følge kort tid efter og bør hurtigt være på niveau med det græske. Resultat er, at vi begynder at være lige opmærksomme på begge sprog, uden at det ene er en hindring for det andet.«

Det står med andre ord klart, at man som en ordentlig dannet romer også bør mestre det græske sprog, en færdighed der tilsyneladende krævede et grundigt kendskab til de homeriske digte. I blandt de stiløvelser, som er overleveret til os under navnet *Hermeneumata Pseudodositheana*, finder vi en beskrivelse af en typisk skoledrengs hverdag. Stiløvelserne er udarbejdet som en latinsk tekst med en græsk paralleltekst. En af disse stiløvelser bliver af udgiveren dateret til Ausonius' samtid, og her finder vi følgende passage:

»De ældre går til lektoren, de læser uddrag af *Iliaden* og *Odysseen*. De fremlægger topos, anbefalingstaler, retstaler, historie, kommedie, fortællinger, hele hensigten med retorik, årsagerne til den troiske krig og forlæsningens indhold«

Vi skal her forestille os, at elever på mange forskellige alderstrin er samlet hos grammatiklæreren for at lære både græsk og latin, men lige så snart eleverne skal til at redegøre for grammatiske spidsfindigheder, forklare svære ord og bevise deres mytologiske viden, bliver de adskilt i henhold til de forskellige alderstrin sådan, at nogle af de ældre elever underviser de yngre, medens resten af de ældre modtager undervisning af grammatiklæreren selv. Tekstuddraget her viser, os at eleverne skulle kende til hele sagnkredsen omkring *Iliaden* og *Odysseen* samt holde rede på, hvem er hvem. I sådan den sammenhæng bliver et resumé af de to tekster et uvurderligt hjælpemiddel, eller måske endda en opgave stillet af læreren. At vi finder resumeerne overleveret blandt Ausonius' tekster kan skyldes, at han har skrevet gravindskrifter over de største helte i *Iliaden*, og det er derfor nærliggende at placere et resumé af netop den tekst i den umiddelbare nærhed som en slags forklaring. Under alle omstændigheder viser resumeerne samt Ausonius' liv os, at græsk stadig spillede en rolle i den vestlige del af romerriget i det fjerde århundrede, og at *Iliaden* og *Odysseen* i en lettere bearbejdet form var tilgængelig for den latinske middelalder og derfor stadigvæk havde en rolle at spille.

Sproget i oversættelsen forsøger at ramme den sprogtone, som findes i den latinske original. Det betyder, at sætningerne til tider er lidt summariske og godt kunne udvides noget. Jeg har dog vurderet, at dette vil ændre for meget på tekstens natur som skoletekst og har derfor forsøgt at holde oversættelsen i et sprog, som minder om et resumé lavet i forbindelse med en recitation. Dette betyder, at læseren til tider selv må tilføje manglende oplysninger, oplysninger som eleven også

selv har måttet supplere. Selv om teksten er skrevet på latin, har jeg valgt at “oversætte” gudernes navne til græsk og give det latinske navn i en parentes i en for håbning om, at dette gør det lettere at se sammenhængen mellem resumeerne og deres ophav.

Litteratur

For en nærmere forståelse af romanisering af Gallien kan jeg varmt anbefale:

Greg Woolf, *Becoming Roman*, Cambridge, 1998

Det romerske uddannelsessystem har været beskrevet op til flere gange, grundlæggende er dog stadig:

Henri-Irénée Marrou, *Histoire de l'Éducation dans l'Antiquité*, Paris, 1982

for en interessant undersøgelse over den græske skole i Ægypten se da:

Rafaella Cribiore, *Gymnastics of the Mind*, Princeton, 2005

Hermeneumata-teksten er taget fra:

A.C. Dionysotti, “From Ausonius’ Schooldays? A Schoolbook and Its Relatives”, *Journal of Roman Studies*, no. 72, 1982, pp. 83-125